

Code of Criminal Procedure Video 01 H part1

Marathi

आरोप, आरोप ठरवणे, बदल करणे आणि समलगन करणे, कलम 211-224 क्रिमिनल प्रक्रिया सहिता, 1973, अंतरगत आरोपी वर गुण्याचा आरोप निश्चित करणे साथी सविस्तर नियम दिले आहे. कलम 211-224 हे न्यायालीन खटल्यां मध्ये आरोप कसे ठरवाईचे, कसे बदलाईचे आणि कसे एकत्र कराईचे या संबंधी मार्गदर्शन करताथ। एक आरोप मन्जे काई? कलम 211-224 आरोप मन्जे एक अधिकरूत आरोप पत्रक, जा द्वारे आरोपी ला त्याचावर कोणता गुणा लावला आहे हे स्पष्ट केले जाते। आरोपा तील मुख्य घटक, गुण्याचे स्पष्ट विवरन, आरोपी ने कोणता काईदा आणि कलम मोडले आहे याचा उल्लेक। गुणा कसा घडला है तक्षिलवार सांगने, आरोपी ला स्वतह चा बचाव करणे साथी पुरेशी माहिती पुरवणे। उदाहरण, जर एकाध्या व्यक्ती वर चोरी चा थेफ कलम 378 आरोप असेल, तर आरोपा मध्ये खालिल माहिती असावी। गुणा घडलाची तारीक, वे आनी ठिकान। चोरी गेलेल्या मालमते ची माहिती। अंतरगत कोर्त्या कल्मा खाली गुणा लावला आहे। दोन पारोप निश्चित करणे, फ्रेमिंग ओफ चार्जेस, कलम 211 ते 214। अप आरोपाचे घटक, कलम 211। आरोपा मध्ये गुण्याचे नाव असावे, जर विशिष्ट नां तर गुण्याचे वर्णन असावे। आरोपी वर कोर्त्या काईध्या खाली आरोप लावला आहे, हे स्पष्ट असावे। गुणा घडलेली वेल, ठिकाल आणी पीडित व्यक्ती ची माहिती असावी। बी तारोपातील तप्शील, कलम 212. जर गुण्यात अने कृत्यां चा समावेश असेल, तर व्यापक कालावधी दिला जाऊ शक्तो। उदाहरण, जर विश्वास रहता चा गुण्यात, क्रिमिनल ब्रीच ओफ ट्रस्ट काही महिने किम्मा वर्षभर काल चुकीचा वापर जाला असेल, तर नेम्की तारिक देणे गरजेचे नही। सी, गुणहा करणेची पध्दत, कलम 213.

जर गुण्याचे स्पष्टी करण आवश्यक असेल, तर तप्शील दिले पाहिजे। उदाहरण, फस्वनुकी चा, फोरजरी, प्रकरणात, कोलते दस्ताइवज बनावट केले गेले, हे स्पष्टा असले पाहिजे। दी, तारोप लिहनेची भाशा, कलम 214. आरोप स्पष्टा आनी सोपया भाशेत लिहिला पाहिजे, जेने कुरून आरोपीला तो समझेल। तीन, तारोप बदलनेची प्रकरिया, Alteration of Charges, कलम 216-217. अक, आरोप बदलनेचा अधिकार, कलम 216.

न्यायाल्याला खटलेचा कोणत्याही तप्यावर आरोप बदलनेचा किम्मा नवीन आरोप जोडनेचा अधिकार आहे। जर आरोप बदल ले तर, आरोपीला याची माहिती दिली जाते। आरोपीला नवा बचाव करणेची संधी दिली जाते। साक्षिदाराल्ना पुनह जैरबंधी साथी बोलावनेची रिकॉल परवानगी असते। निशकर्ष, आरोप मंझे आरोपी वर कोणता गुणा लावला आहे हे स्पष्ट करनारे अधिकरूत आरोप पत्र असते। न्यायालय पुराव्यांच्या आधारे आरोप थरवते आणि आवश्यक असलियास बदल करूशकते। आरोपाचे स्वरूप स्पष्ट, संक्षिप्ता आणि आरोपीला समझणारे असले पाहिजे। आरोपीला न्याय मेने साथी योग्य प्रक्रिया अवलम्बी पाहिजे आणि आरोपातील कोणती ही तुरूटी नसावी। तुम्हाला यावर अधिक माहिती हवी असलियास मी नमुना प्रश्न, केस कायदे किम्मा फ्लोचार्क तयार करूशकतो।

सारांश:

क्रिमिनल प्रक्रिया संहिता (Criminal Procedure Code), 1973 अंतर्गत आरोपीवर गुन्हाचा आरोप निश्चित करणे, बदल करणे आणि समलग्न करणे यासंबंधी नियम कलम 211-224 मध्ये दिले आहेत.

1. आरोप म्हणजे काय? (कलम 211-214)

- आरोप म्हणजे अधिकृत आरोपपत्र, ज्यामध्ये आरोपीवर कोणता गुन्हा आहे हे स्पष्ट केले जाते.
- मुख्य घटक:
 - गुन्हाचे स्पष्ट वर्णन
 - आरोपीने कोणता कायदा आणि कलम मोडले आहे याचा उल्लेख
 - गुन्हा कसा घडला याचे सविस्तर विवरण
 - आरोपीला स्वतःच्या बचावासाठी पुरेशी माहिती पुरवणे
- उदाहरण: जर कोणावर चोरीचा गुन्हा (कलम 378 - Theft) लावला असेल, तर आरोपपत्रात गुन्हा घडलेली तारीख, वेळ, ठिकाण आणि चोरी झालेल्या मालमत्तेची माहिती असणे आवश्यक आहे.

2. आरोप निश्चित करणे (Framing of Charges) – कलम 211 ते 214

- कलम 211:
 - आरोपामध्ये गुन्हाचे नाव स्पष्ट असावे.
 - आरोपीवर कोणत्या कायद्यांतर्गत आरोप आहे, हे स्पष्ट असावे.
- कलम 212:
 - जर गुन्हात अनेक कृतींचा समावेश असेल, तर व्यापक कालावधी दिला जाऊ शकतो.
 - उदाहरण: विश्वासघाताचा गुन्हा (Criminal Breach of Trust) जर दीर्घकाळ घडला असेल, तर नेमकी तारीख दिली जाण्याची गरज नसते.
- कलम 213:
 - गुन्हा करण्याची पद्धत स्पष्ट असावी.
 - उदाहरण: फसवणुकीच्या गुन्हात (Fraud) कसे बनावट दस्तऐवज तयार केले गेले, याचा स्पष्ट उल्लेख आवश्यक आहे.
- कलम 214:
 - आरोप स्पष्ट आणि सोप्या भाषेत लिहिला गेला पाहिजे, जेणेकरून आरोपीला समजेल.

3. आरोप बदलण्याची प्रक्रिया (Alteration of Charges) – कलम 216-217

- कलम 216:
 - न्यायालयाला कोणत्याही टप्प्यावर आरोप बदलण्याचा किंवा नवीन आरोप जोडण्याचा अधिकार आहे.
 - जर आरोप बदलला गेला, तर:
 - आरोपीला याची माहिती दिली जाते.
 - त्याला नवीन बचाव करण्याची संधी दिली जाते.
 - फिर्यादीच्या साक्षीदारांना पुन्हा जेरबंद करण्याची संधी मिळते.

निष्कर्ष:

- आरोप म्हणजे आरोपीवर कोणता गुन्हा आहे हे स्पष्ट करणारे अधिकृत दस्तऐवज आहे.
- न्यायालय पुराव्यांच्या आधारे आरोप निश्चित करते आणि आवश्यक असल्यास त्यात बदल करू शकते.
- आरोप स्पष्ट, संक्षिप्त आणि आरोपीला समजणारे असले पाहिजेत.
- योग्य न्याय मिळवण्यासाठी कोणतीही त्रुटी न राहिल याची काळजी घ्यावी लागते.

प्रश्नमंजुषा:

प्रश्न 1:

कलम 211 नुसार, आरोपपत्रात कोणती माहिती असणे आवश्यक आहे?

☒ (अ) गुन्ह्याचे वर्णन, आरोपीने कोणता कायदा मोडला आहे आणि गुन्हा घडलेली तारीख, वेळ, ठिकाण

☐ (ब) फक्त आरोपीचे नाव आणि वय

☐ (क) फक्त फिर्यादीचे नाव

☐ (ड) केवळ पोलिस तपास अहवाल

प्रश्न 2:

कलम 216 नुसार न्यायालय कोणत्या परिस्थितीत आरोप बदलू शकते?

☒ (अ) कोणत्याही टप्प्यावर नवीन पुराव्यांच्या आधारे आरोप बदलू शकते

☐ (ब) फक्त खटला संपल्यानंतर

☐ (क) आरोपी कबूल केल्यानंतरच

☐ (ड) जर पोलिसांनी सांगितले तर

प्रश्न 3:

कलम 214 नुसार, आरोपपत्र कशा पद्धतीने लिहिले गेले पाहिजे?

- ☒ (अ) स्पष्ट आणि सोप्या भाषेत, जेणेकरून आरोपीला समजेल
- ☐ (ब) फक्त इंग्रजी भाषेत
- ☐ (क) तांत्रिक आणि क्लिष्ट भाषेत
- ☐ (ड) केवळ वकिलांसाठी समजण्याजोगे

प्रश्न 4:

कलम 217 नुसार, आरोप बदलल्यास आरोपीला कोणता अधिकार मिळतो?

- ☒ (अ) नवीन बचाव करण्याची संधी आणि साक्षीदारांना पुन्हा जेरबंद करण्याचा अधिकार
- ☐ (ब) न्यायालयाच्या निर्णयाला आक्षेप घेण्याचा अधिकार नाही
- ☐ (क) फक्त शिक्षा कमी करण्याची मागणी करता येते
- ☐ (ड) कोणताही अधिकार मिळत नाही